

Guvernul României
**Institutul Național pentru Studiul Holocaustului
din România „Elie Wiesel”**
București, Bulevardul Dacia nr. 89, sector 2 * Tel/Fax +40-21-318 09 39
C.U.I. 18098352 <http://www.inshr-ew.ro/> e-mail: office@inshr-ew.ro

Către: Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

În atenția Domnului rector, acad. prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop

Domnului prorector, prof. univ. dr. Ioan Bolovan

Stimate domnule Ioan-Aurel Pop,

Stimate domnule Ioan Bolovan,

Pe parcursul acestui an a apărut la editura Litera din București ediția a II-a a volumului „Istoria ilustrată a României”, lucrare coordonată de domniile voastre. În cadrul capitolului „România între 1919 și 1947” semnat de conf. univ. dr. Marcela Sălăgean am identificat fragmente care nu se circumscriu crezului enunțat în cuvântul către cititor din deschiderea volumului: „reconstituirea istoriei în acord cu criteriul adevărului”. Deși menționați cu onestitate că autorii nu s-au încumetat la o sinteză, considerăm că o serie de adevăruri esențiale din istoria României trebuie să-și găsească locul într-un capitol care tratează perioada interbelică și anii războiului.

În finalul subcapitolului care prezintă regimul impus de Carol al II-lea după alegerile din 1937 se arată că „regimul carlist nu a fost totuși un regim de tip fascist sau nazist, naționalismul și antisemitismul său fiind moderate” (p. 471). Nu se menționează însă niciunde că în timpul regimului lui Carol al II-lea, guvernul Goga a inițiat, iar guvernul Miron Cristea a pus în practică prima lege cu caracter antisemit dintr-o lungă serie. Decretul-lege nr. 169 din 21 ianuarie 1938 privind revizuirea cetățeniei evreilor a făcut ca 225.222 de persoane (36,5% dintre cei revizuiți) să-și piardă cetățenia, criteriile fiind de cele mai multe ori neîntemeiate.

Cele mai multe dintre măsurile legislative îndreptate împotriva evreilor au fost luate în timpul statului național-legionar. Secțiunea din lucrare care prezintă etapa de colaborare între Ion Antonescu și Mișcarea legionară menționează că discursul cu tentă

xenofobă și antisemită, alături de asasinatele comise împotriva foștilor demnitari români au discreditat Mișcarea legionară (p. 474). Se înțelege de aici că manifestările antisemite s-au rezumat în timpul statului național-legionar la nivelul discursului. Adevărul istoric arată că sub guvernarea legionară mulți evrei au fost bătuți, jefuiți, torturați, obligați să-și cedeze bunurile și în unele situații omorâți. Pogromul de la București din 21-23 ianuarie 1941, despre care nu se amintește, este manifestarea cea mai vizibilă a atitudinii legionarilor față de evrei, iar menționarea celor aproximativ 120 de evrei uciși atunci arată că „tenta xenofobă și antisemită” a discursului legionarilor a ajuns să fie pusă în practică.

La pagina 474, acolo unde este prezentată politica guvernului Antonescu față de evrei, după o inventariere sumară a măsurilor luate împotriva lor, autoarea alege să menționeze episodul Pogromului de la Iași din iunie-iulie 1941: „La Iași, la sfârșitul lunii iunie 1941, au fost executați 500 de evrei originari din Basarabia și Bucovina, acuzați că ar fi tras focuri de armă asupra soldaților români și germani”.

Opțiunea autoarei pentru această manieră distorsionată de a prezenta Pogromul de la Iași este și mai greu de înțeles dacă ținem cont că la bibliografia capitolului apar lucrări care au tratat pe larg politica și acțiunile regimului Antonescu împotriva evreilor, inclusiv crimele comise de autoritățile române la Iași.

Autoarea afirmă că în România nu a fost aplicată „soluția finală” după model german. Dar, credem că era mai important ca o asemenea lucrare să menționeze că în România a fost Holocaustul, iar principala responsabilitate pentru planificarea și punerea în practică a aparținut autorităților române.

Este îmbucurător că lucrarea dumneavoastră menționează cifra evreilor deportați în Transnistria din Basarabia și Bucovina, precum și numărul evreilor care au ajuns la Auschwitz din partea Transilvaniei administrată de către Ungaria. De asemenea, au fost deportați în Transnistria și evreii din Bucovina de Sud. Considerăm că din același episod tragic din istoria României face parte și exterminarea evreilor ucraineni din Transnistria (între 115.000 și 180.000) de către români și germani, precum și deportarea de către regimul Antonescu a aproximativ 25.000 de romi.

De asemenea, am constatat cu surprindere că în repartizarea ilustrației capitolului mai sus menționat, spațiul acordat portretului liderului extremist Corneliu Zelea Codreanu este incomparabil mai mare ca oricare alt portret introdus. Demersul domniilor voastre de a elabora o istorie ilustrată arată importanța pe care o acordați puterii imaginii de a transmite mesaje. Chiar dacă machetarea și designul nu cad în responsabilitatea autorilor, situația semnalată rămâne regretabilă.

Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel” consideră că semnalarea erorilor și neglijențelor care aduc atingere memoriei victimelor Holocaustului trebuie să ducă la asumarea și îndreptarea lor de către cei răspunzători.

La 75 de ani de la deportarea evreilor din Bucovina de Sud, din toamna anului 1941, Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”

împreună cu Federația Comunităților Evreiești din România, în semn de respect față de memoria victimelor, au amplasat pe fațadele gărilor de unde au plecat trenurile (Suceava, Gura Humorului, Câmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei, Rădăuți și Dorohoi) spre Transnistria plăci comemorative. Considerăm că demersul nostru se încadrează îndemnului pe care domniile voastre îl oferă în deschiderea cărții, acela de „a ne asuma ferm atât împlinirile, cât și ororile, de la înfrângerile lamentabile pe câmpurile de luptă până la xenofobie și rasism”.

Cu deosebită simă,

Dr. Alexandru Florian

Director general

Intrare - Inscris
Nr. 1487 din 06.12.16

Către

Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”
București
În atenția Domnului Director General dr. Alexandru FLORIAN

Stimate Domnule dr. Alexandru FLORIAN,

Ca urmare a adresei Dvs. nr. 1450/25.11.2016, în cuprinsul căreia v-ați exprimat unele nemulțumiri față de modul în care Doamna dr. Marcela Sălăgean a prezentat situația evreilor în capitolul redactat de dumneaei în lucrarea *Istoria ilustrată a României* pe care am coordonat-o, după ce am recitit observațiile ce ni le-ați trimis, precizăm următoarele:

1. Orice volum de studii sau lucrare de sinteză cu mai mulți autori are o mare doză de autonomie pentru autori în ceea ce privește conținutul fiecărui studiu și/sau capitol. Noi, în calitate de coordonatori, am pornit de la premisa că autorii, fiecare dintre ei specialiști în perioada tratată, știu cel mai bine cât se poate include în textul elaborat în materie de viață economică, politică, social, culturală, demografie etc.
2. Fiind vorba despre o sinteză, în care într-un spațiu limitat trebuia să prezentăm istoria României dintr-un interval cronologic de câțiva zeci de ani, o istorie cu toate aspectele ei, nu doar cu detalii despre o minoritate etnică, este firesc ca specialiștii într-o problematică sau alta să fie nemulțumiți. Se putea scrie mai mult despre evrei, dar și despre germani, maghiari, turci/tătari, romi, armeni, sârbi etc. La fel, se putea scrie mai mult despre politica internă, cultură, politica externă, operațiunile militare din timpul războiului (istoricii militari pot fi la rândul lor nemulțumiți), instaurarea regimului comunist etc. Pot fi supărați și liberalii, național-țărăniștii, social-democrații, comuniștii, familia regală ș.a. că nu s-au scris destule detalii în ceea ce-i privește. Fiind vorba despre o sinteză, au fost scrise lucruri generale, iar bibliografia complexă de la final dă posibilitatea celor interesați de detalii să aprofundeze un subiect sau altul.
3. Doamna dr. Marcela Sălăgean s-a străduit să prezinte epoca avută spre analiză în mod echilibrat și în context european. În ceea ce ne privește, nu putem să fim de acord că regimul carlist din perioada 1938-1940 e identic cu cel nazist sau fascist. Privind în ansamblu situația internă din România anilor 1938-1940 (nu doar din punctul de vedere al unei etnii, dar și în acest caz trebuie să fim realiști) și comparând cu ceea ce deja se întâmpla în Germania, dar și în Italia, nu considerăm că se poate pune semnul egalității între Carol al II-lea și Hitler. Desigur, în spiritul multiperspectivității din istorie, acceptăm că niciun istoric nu este deținătorul adevărului absolut, că pot coexista puncte

de vedere alternative, ba uneori chiar opuse, important este să respectăm opiniile tuturor atâta vreme cât ele sunt argumentate.

4. Nu s-a intrat în detaliile multor guvernări, fiind vorba despre o sinteză de Istorie a României, iar autoarea a ales să prezinte măsurile cele mai importante, cu impact asupra țării și locuitorilor săi în ansamblu, dar trebuie remarcat faptul că în subcapitolul despre Antonescu, partea referitoare la evrei este destul de consistentă.
5. Regretăm profund ceea ce s-a întâmplat cu comunitatea evreiască din România în timpul războiului. Pregătind o nouă ediție a lucrării, vă asigurăm că ne vom strădui să identificăm mai multe oportunități pentru a se putea scrie mai multe detalii despre situația evreilor din România în acea perioadă tragică din istoria umanității.

Cu deosebită considerație,

Acad. Prof. Ioan Aurel POP

Prof. univ. dr. Ioan BOLOVAN

Inchisură
Nr. 421 din 09.12.16

Guvernul României
**Institutul Național pentru Studiul Holocaustului
din România „Elie Wiesel”**
București, Bulevardul Dacia nr. 89, sector 2 * Tel/Fax +40-21-318 09 39
C.U.I. 18098352 <http://www.inshr-ew.ro/> e-mail: office@inshr-ew.ro

Către: Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

**În atenția Domnului rector, acad. prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop
Domnului prorector, prof. univ. dr. Ioan Bolovan**

Stimate domnule Ioan-Aurel Pop,
Stimate domnule Ioan Bolovan,

Vă mulțumim pentru răspunsul dumneavoastră prompt. Cu încredința dumneavoastră vă transmitem un scurt comentariu.

Suntem de acord că istoria poate fi studiată din perspective multiple și că există puncte de vedere alternative sau chiar opuse. Dincolo de această diversitate interpretativă, construită desigur pe o metodologie științifică, există aspecte esențiale, principale, fondatoare care structurează realitatea și dinamica istorică. Așa cum bine exprimați și dumneavoastră, orice lucrare trebuie să cuprindă „măsurile cele mai importante, cu impact asupra țării și locuitorilor săi în ansamblu”. Am spune că o sinteză trebuie să cuprindă ansamblul aspectelor importante. Iar antisemitismul de stat, care debutează cu regimul lui Carol al II-lea, reprezintă un aspect important al statului român în perioada guvernului Goga-Cuza și a celui următor. Au fost privați de cetățenie, deci de protecția statului, 225 mii evrei cetățeni români, 1/3 din 4% cât reprezentau evreii în totalul locuitorilor României. De aceea am considerat necesar să semnalăm aspectul Legii revizuirii cetățeniei din 1938. Prin urmare, noi am exprimat îndoiala că o asemenea politică statală poate fi catalogată drept antisemitism moderat, așa cum afirmă autoarea capitolului.

Nu am avut în vedere o perspectivă etnică, de altfel nici nu credem că istoria ca știință poate fi etnică, religioasă, partinică etc. Institutul Național pentru Studiul Holocaustului din România „Elie Wiesel” este o instituție publică, în coordonarea prim-ministrului. Perspectiva noastră este destinul victimei, a făptașului și a martorului în timpul Holocaustului din România, deci istoria României. Considerăm că Holocaustul și antisemitismul de stat din perioada interbelică și din anii războiului nu sunt „detalii despre o minoritate etnică”, ci aspecte esențiale ale istoriei naționale din acea epocă.

Suntem dezamăgiți de faptul că nu ați sesizat importanța pe care am acordat-o felului denaturat în care este narat Pogromul de la Iași. Aici nu este vorba de faptul că a fost omis un aspect important, ci că el a fost denaturat cu consecințe grave pentru asumarea istoriei. A afirma că „au fost executați 500 de evrei originari din Basarabia și Bucovina” este în concordanță cu același ton și cu semnificația comunicatului dat de guvernul Antonescu după Pogrom, în care se afirma că „au fost executați 500 iudeo-comuniști”. Miile de evrei uciși la Iași din responsabilitatea guvernului Antonescu, așa cum se argumentează în bibliografia volulmului dumneavoastră de altfel, erau locuitori ai României.

Ne exprimăm satisfacția pentru faptul de a fi menționat că într-o viitoare ediție a acestei lucrări veți lua în considerare și aceste aspecte, care au fost importante, au marcat epoca respectivă a istoriei României.

Cu deosebită stimă,
Dr. Alexandru Florjan
Director general

